

Complexnummer: 529796

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Deelen/Zeven Provinciën

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

529797, 529798, 529799, 529800, 529801, 529802

Woonplaats

Arnhem

Gemeente

Arnhem

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Bij Zeven Provinciën 1, 6816 TZ te Arnhem

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Complex van een vijftal militaire woningen op het kamp ZEVEN PROVINCIEËN, onderdeel van Vliegveld Deelen, en bestaande uit:

TERREIN met AANLEG

Gebouw 1 - MILITAIRE WONING

Gebouw 3 - MILITAIRE WONING

Gebouw 4 - MILITAIRE WONING

Gebouw 5 - MILITAIRE WONING

Gebouw 6 - MILITAIRE WONING

Van december 1941 tot en met maart 1942 werd gewerkt aan de totstandkoming van een zevental gebouwen, onder meer bestemd voor de legering van piloten en (administratief) personeel. Het complex werd 'Zeven Provinciën' genoemd naar het aantal gebouwen en het was in zoverre uniek dat het vrijwel zonder camouflage van opgaand groen, in twee korte parallelle stroken van tamelijk losjes ten opzichte elkaar geplaatste panden was uitgevoerd. Zeven Provinciën werd binnen de toenmalige rechthoekige boslanenstructuur

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

in het 19e-eeuwse ontginningsgebied ten noorden van de Koningsweg gerealiseerd, iets achter boerderij Heiderijk, langs de begroeide randen van één van de toentertijd vrij schaarse weiden in dit gebied. De gebouwen - er bestaan er nu nog vijf - kregen een rechthoekige plattegrond, bestaan uit één bouwlaag en worden gedekt door zadeldaken. Deze als 'Regelbauten' tot stand gekomen panden verschillen slechts in detail van elkaar en vertonen enige gelijkenis met de gangbare plaatselijke bouwvormen, maar de behoudende vormgeving gaat samen met kelders en plafonds waarin gewapend beton is toegepast, met circa 50 cm dik muurwerk ('Feltmäßig verstärkt') en met 2 centimeter dikke scherfvrije plaatijzeren luiken. De actieve toepassing van camouflage bleef beperkt voor wat betreft grootschalige middelen - of liever: er werd mogelijk op de groei gerekend - maar op kleinere schaal zijn er wel mogelijkheden uitgewerkt. Betekenisvol zijn in dezen de uniforme met pannen gedekte zadeldaken, de verschillende gevelindelingen en ook de plaatstalen luiken, die slechts aan één zijde van beschildering in lijstmotief zijn voorzien; de andere kant, die in gesloten toestand naar buiten is gekeerd, is gewoonlijk effen groen. Verder kon door het relatief schaarse opgaande groen slechts door de weinig uniforme situering van de gebouwen een vorm van 'ad hoc bouwen' worden voorgewend, iets wat blijkens een vogelvluchtopname van april 1945 overigens aardig was gelukt. Na de oorlog zijn de gebouwen opnieuw benut en zijn ook de zolders van sommige gebouwen ingericht. Hiertoe zijn onder meer de voorzieningen verbeterd, zijn soms de plafonds verlaagd, is een gedeelte van ramen, deuren en houten trappen vernieuwd of gewijzigd en is de technische infrastructuur vervangen. De ruimtelijke indeling - behalve die van de meeste zolders - bleef meestal intact, al hebben hier en daar wel toevoegingen plaatsgevonden. Verder zijn twee gebouwen verdwenen en zijn er in het relatief recente verleden drie nieuw opgetrokken, waarvan één een langgerekt gebouw is langs de oostzijde van het terrein. De laatste jaren hebben meer en meer gebouwen hun operationele, militaire bestemming verloren en in enkele gevallen - met name bij gebouw 1 - heeft dit tot snelle degradatie ervan geleid.

Naast de hierna afzonderlijk beschreven gebouwen omvat Zeven Provinciën verder onder meer het nieuwe legeringsgebouw 2 (tussen de nummers 1 en 3), het lange tweelaagse legeringsgebouw aan de oostzijde (no. 8) en een rechthoekig verbindingsweg rondom het centrale open veld. Tot slot van deze niet uitputtende opsomming telt het terrein vele betonnen omheiningpalen met recent prikkeldraad of andere vormen van afrastering.

De bodem van Zeven Provinciën en omgeving bestaat uit zand en maakt deel uit van een relatief vlak deel in de door gletscherijs opgestuwde zuidelijke Veluwe. Zeven Provinciën ligt aan de noordzijde van de langs de zuidzijde van de Kemperberg globaal oost-west lopende rechte Koningsweg, die in rudimentaire vorm zou dateren uit het laatste kwart van de 17e eeuw - de tijd dat stadhouder Willem III koning van Engeland was. De Koningsweg is nog steeds als een belangrijke verbinding en als een ruimtelijk structurerend element aanwezig, mede doordat hij als ontginnings- en nederzettingsbasis fungeerde. Oostelijk van de Kemperberg werden vanaf het midden van de 19e eeuw aan weerszijden van de Koningsweg, met name op gronden van de locale adel en / of grootgrondbezitters, ontginningslandgoederen gesticht met daarop (pacht)boerderijen, waaronder ook Wildhoeve en Heiderijk. In de praktijk bleek het boeren op de schrale Veluwegronden niet gemakkelijk en al spoedig werd de bosbouw dominant en bleven slechts op vrij beperkte schaal akkers en weiden in het gebied in gebruik, en dan met name in de nabijheid van de boerderijen. Als nevenverschijnsel van de bosbouw verscheen een net van onverharde, elkaar overwegend rechthoekig kruisende boslanen in het gebied ten noorden van de Koningsweg, een ontwikkeling die goed te volgen is op topografische kaarten uit de jaren 1870-1930. In de tweede helft van 1941 lieten de Duitse bezetters hun oog vallen op een deel van de open terreinen en in de periode december 1941 tot en met maart 1942 lieten ze achter de boerderij Heiderijk een zevental onderkomens bouwen - vier voor piloten (n), twee voor administratief personeel en een 'Heim' (z). Het aanwezige lanenstelsel en de erbinnen liggende bospartijen en percelen agrarische gronden werd hierbij 'gerespecteerd' - of liever: vanuit strategische motieven gehandhaafd. Vermoedelijk werd de rond het open terrein lopende wegverbinding nog in dezelfde winter verhard met 'typisch Nederlands' baksteenklinkerwerk (nu asfaltbeton), terwijl de paadjes naar en rond de gebouwen op het terrein met 30 x 30 cm betontegels werden belegd. Verder werd het rechthoekige terrein geheel door in

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

beton en draad uitgevoerde paal- en hekwerken omsloten. Vermoedelijk uit oogpunt van camouflage is een duidelijke, uit de Duitse tijd stammende, versteende appèlplaats niet aanwezig, maar het ligt voor de hand dat het centrale groene terrein als zodanig gefunctioneerd zal hebben. Bij de inrichting van Zeven Provinciën werd doelbewust gebruik gemaakt van de bestaande veldstructuur en werden de gebouwen langs de noord- en zuidranden van het terrein gepositioneerd, en wel zodanig dat de noordelijk langs de panden lopende - en gezien hun hoogte anno 1945 - reeds voor de oorlog aanwezige lanen (met auto's) zo veel mogelijk uit het voor waarneming en fotografie noodzakelijke zonlicht werden gehouden. Ondanks het feit dat de gebouwen ordelijk werden gepositioneerd maakte hun concrete situering echter toch een ad hoc indruk. Ze werden op verschillende afstanden van de lanen geplaatst, met de daknok in verschillende richtingen en ook was er verschil in plattegrond en volume. Er werden tuintjes en tuinmuurtjes aangelegd, en de gebouwen werden zodanig uitgevoerd dat het geheel ook door hun dakvorm, beschilderde luiken en 'burgerlijke' detaillering voor een jong complexje onschuldige inheemse woningen kon doorgaan in plaats van een 'opmerkelijk' gesitueerde militaire nederzetting. Zeven Provinciën is gevrijwaard gebleven van luchtaanvallen, dus mogelijk heeft deze strategie - wellicht met het voordeel van de twijfel - succes gehad. De latere sloop en toevoeging van gebouwen betekende alsnog een aantasting van het complex, maar niet het einde van het beoogde ruimtelijk patroon en het ensemblekarakter ervan.

Waardering van het complex

Complex van vijf militaire woningen, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetter opgezet groot militair vliegveld, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, historisch-geografische, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in het concept verwerkte en reeds eerder in het artefactiële landschap aanwezige elementen, uit de aan de vooraf bestaande structuur aangepaste en tot in detail doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529797

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juni 2010
Kadaster deel/nr	82939/139

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A			1803
Arnhem	A			1824
Arnhem	A			1825
Arnhem	A			1836
Arnhem	A			1837
Arnhem	A			1827
Arnhem	A	1835	A1	
Arnhem	A	1835	A2	
Arnhem	A			1909
Arnhem	A			1908
Arnhem	A			1911
Arnhem	A			1907
Arnhem	A			1890
Arnhem	A			1920
Arnhem	A			1919

*Omschrijving***

Omschrijving

TERREIN met AANLEG. De bodem van zeven Provinciën en omgeving bestaat uit zand en maakt deel uit van een relatief vlak deel in de door gletsjerijs opgestuwde zuidelijke Veluwe. Het kamp Zeven provinciën ligt noordelijk van de langs de zuidzijde van de Kemperberg, globaal oost-west lopende, rechte Koningsweg, ruwweg ten noordoosten van de boerderij Wildhoeve. De Koningsweg zou in rudimentaire vorm dateren uit het laatste kwart van de 17e eeuw - de tijd dat stadhouder Willem III koning van Engeland was. De Koningsweg is nog steeds als belangrijke verbinding en als een ruimtelijk structurerend element aanwezig, ook doordat hij als ontginnings- en nederzettingbasis functioneerde. Oostelijk van de Kemperberg werden vanaf het midden van de 19e eeuw aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

weerszijden van de Koningsweg, met name op uitgestrekte gronden van de lokale adel en / of grootgrondbezitters, (ontginnings)landgoederen gesticht met daarop (pacht)boerderijen. In de praktijk bleek het boerenbedrijf op de schrale Veluwegronden niet gemakkelijk en hierdoor werd de bosbouw al gauw dominant en tevens werd er de op ruime schaal gejaagd op wild. Vooral ten noorden van de Koningsweg werd bovendien enige akkerbouw en veeteelt uitgeoefend, meestal op door beplante lanen omgeven terreinen. Verschillende van die open terreinen waren in de eerste helft van de 20e eeuw goed als zodanig herkenbaar. Het kampement Zeven Provinciën werd aangelegd op de zandgronden ten noordoosten van de ontginningsboerderij Wildhoeve. Het gebied werd rond 1940 doorsneden door een netwerk van vrijwel uitsluitend haaks op elkaar staande (bos)laantjes, met hier en daar ingeweven weiden en / of akkers. Voor Zeven Provinciën werd expliciet gekozen voor een opstelling van de zeven gebouwen rond een bestaand open, agrarisch terrein met een rechthoekige plattegrond. Het terrein was omgeven door een eveneens rechthoekig verlopende, eerder al bestaande rondweg, die - naar analogie met andere kampementen - vermoedelijk tegelijk met de bouw van de panden werd bestraat met klinkers. De gebouwen werden in twee korte rijtes, van respectievelijk vier (noord) en drie (zuid) aan de zuidzijde van oost- west gerichte delen van de lanen geplaatst, waardoor ze enigszins aan het zicht waren onttrokken door het opgaand groen. Hoewel er wel degelijk sprake is van 'Regelbau' en de gebouwen van Zeven Provinciën in lineair verband zijn geplaatst, werden de rooilijnen en de nokken van de daken niet gelijk gericht, terwijl toegangen en vensters ook in verschillend georiënteerde gevels zijn geplaatst. De zeven werden overwegend door zadeldaken gedekt en waren uitgevoerd als eenvoudige - zij het ruime woningen van een niet historiserend, maar min of meer eigentijds type. Door decoratieve toevoegingen aan deze schijnbaar ad hoc gebouwde, eenlaagse onderkomens poogde de bezetter een ijl landelijk gehucht bij een kleine akker- of weide omringd door opgaand groen te suggereren. Deze opzet werd onder meer versterkt door aanleg van tuinen, tuinmuurtjes, externe keldertrappen, siersmeedwerk, beschilderde luiken, enz. Tevens werden er paadjes van 30 x 30 cm betontegels rond en naar de bebouwing aangelegd. Het centrale open terrein werd geëffend, maar niet duidelijk is wanneer dat is gebeurd. Opmerkelijk hierbij zijn de steilranden, die wijzen op de afvoer van zand. Rond het terrein werd een draadhekwerk gespannen dat door betonnen palen werd gedragen.

Zeven Provinciën is het enige kamp binnen Vliegveld Deelen dat werd uitgevoerd als een relatief open en met een voor luchtverkenning onbeschermd karakter. De vijf overgebleven panden en hun ruimtelijke context vormen hiermee een uitzonderlijk stadium in de ontwikkeling van het vliegveld. Van de zeven gebouwen zijn er vijf bewaard, terwijl de aanleg van het terrein in hoofdzaak intact bleef, inclusief resten van tuinaanleg. De staat waarin de gebouwen verkeren is zeer verschillend, maar een deel is tot vrij recent in gebruik geweest of nog steeds in gebruik. De gebouwen 2 en 7 zijn gesloopt en vervangen door nieuwe panden, die wat toegepaste schaal betreft redelijk in het bestaande beeld passen. Aan de noordoostzijde is, haaks op de bestaande assen een grootschaliger legeringsgebouw bijgeplaatst. De ringweg is van een asfalt slijtlaag voorzien en is via een van oudsher bestaand tracé in verbinding gebracht met de toegangsweg van Koningsweg-Noord. De hekwerkpalen zijn grotendeels gehandhaafd, al zijn er aanpassingen in de beveiliging van het terrein uitgevoerd. Verschillende voor functionele doeleinden en / of als onderdeel van camouflage op het kamp tot stand gebrachte artefacten zijn nog in het terrein herkenbaar of zo goed als ongeschonden aanwezig. Het betreft uiteraard in de eerste plaats de vijf legeringsgebouwen, maar ook de vele relictten van tuinaanleg en tegelpaadjes, de rechthoekige groene middenzone (exercitieterrein?), het rechthoekig wegenstelsel en de hekwerken vormen nog markante facetten van de uit 1941-1942 daterende inrichting van Zeven Provinciën.

Waardering

TERREIN met AANLEG van Zeven Provinciën, van algemeen belang als vrij gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter opgezet groot militair vliegveld, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

historisch-geografische krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de overwegend op de vigerende, sobere en vooral doelmatige, op de heersende bouwtrant gebaseerde vormentaal van de door zadeldaken gedekte éénlaagse gebouwen, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in het concept verwerkte, deels reeds in het landschap aanwezige en deels daarop geïnspireerde elementen, uit het gehandhaafde en geaccentueerde beloop en de dito uitvoering van wegen en paden, uit de vanwege camouflageoverwegingen in twee korte assen, opgezette bebouwingsstructuur en uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Open verdedigingswerk

Functie

Monumentnummer*: 529798

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juni 2010
Kadaster deel/nr	82939/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A			1908

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 1 ligt vrijstaan, tegen een achtergrond van hoog opgaand groen, met de daknok noord-zuid gericht, ten oosten van gebouw 3, in de noordoosthoek van een ringweg rond een groot rechthoekig open terrein op het kamp 'Zeven Provinciën'. Gebouw 1 is een in 1941-1942 als 'Regelbau' tot stand gekomen militaire woning, is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van (oorspronkelijk zeven) nu vijf in een tweetal korte lineaire verbanden geplaatste en vrijwel identieke militaire onderkomens. Het gebouw verkeert in verwaarloosde staat.

Omschrijving

Onderkelderde, eenlaagse, in ca. 50 cm dik buitenmuurwerk, tot aan rollaag met plint uitgevoerde bakstenen MILITAIRE WONING op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels, met in het oostelijk dakschild de vensterstrook van een langgerekte dakkapel en in het westelijk schild een kleine dakkapel met fronton. De noordelijke kopgevel / hoofdgevel heeft op maaiveldniveau lichtkokers voor de kelder en op de begane grond drie rechthoekige vensteropeningen onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf door roeden in achten verdeelde valramen. Op zolderverdiepingniveau drie licht getoogde vensters onder hanenkam, met dubbele in vieren verdeelde draairamen. De zuidelijke kopgevel vergelijkbaar uitgevoerd, maar met twee vensters op de begane grond en hiertussen een ijzeren kokerladder naar zolderverdiepingniveau. De westelijke langsgevel heeft links een rechthoekige vensteropening onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf een door roeden in achten verdeeld valraam. Rechts een door twee kleine vensteropeningen geflankeerde, licht getoogde en van stoep voorziene toegangsopening onder hanenkam, waarin een door roeden in achten verdeelde glasdeur en een bovenlicht met een eenvoudig, geklonken ijzeren sierstuk. De oostelijke langsgevel met twee vergelijkbare vensteropeningen en hiertussen een - vermoedelijk in plaats van een derde venster - later aangebrachte en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

licht getoogde brede toegangsopening, waarin met roeden in achten verdeelde dubbele tuindeuren. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Het interieur is sterk gewijzigd, onder meer door het wegbreken van enige binnenmuren. Betonnen vloer en plafond. Het gebouw is sterk verwaarloosd.

Waardering

MILITAIRE WONING, van algemeen belang als goed herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette 'ad hoc structuur' en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529799

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juni 2010
Kadaster deel/nr	82939/146

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Arnhem	Arnhem	Gelderland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A			1803

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 3 ligt met de daknok oost-west gericht en evenwijdig aan de weg, vrijstaand tegen een achtergrond van hoog opgaand groen, tussen de gebouwen 1 en 4, aan de zuidzijde van een ringweg rond een groot rechthoekig open terrein op het kamp 'Zeven Provinciën'. Gebouw 3 is een in 1941-1942 als 'Regelbau' tot stand gekomen militaire woning, is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van (oorspronkelijk zeven) nu vijf in een tweetal korte lineaire verbanden geplaatste en vrijwel identieke militaire onderkomens.

Omschrijving

Onderkelderde, eenlaagse, in ca. 50 cm dik buitenmuurwerk, met plint tot aan rollaag uitgevoerde bakstenen MILITAIRE WONING, op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels, met in beide dakschilden een kleine dakkapel met fronton en in de daknok twee lage bakstenen schoorstenen. De noordelijke langsgewel / hoofdgevel heeft links een rechthoekige vensteropening onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf een door roeden in achten verdeeld valraam. Rechts een door twee kleine vensteropeningen geflankeerde, licht getoogde en van een stoep voorziene toegangsopening onder hanenkam, waarin een door roeden in achten verdeelde glasdeur en een bovenlicht met een eenvoudig, geklonken ijzeren sierstuk. De zuidelijke langsgewel heeft rechts een bakstenen trap naar kelderniveau, alwaar een toegangsopening; voorts bakstenen penanten en ijzeren balustrade en links drie vergelijkbare vensteropeningen. De oostelijke kopgevel heeft op maaiveldniveau lichtkokers voor de kelder en op de begane grond drie vergelijkbare vensteropeningen. Op zolderverdiepingniveau drie licht getoogde vensters onder hanenkam, met dubbele in vieren verdeelde draairamen. De westelijke kopgevel vergelijkbaar uitgevoerd, maar met twee vensters op de begane grond en daartussen een ijzeren kokerladder naar zolderverdiepingniveau. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Het interieur is enigszins gemoderniseerd. Betonnen vloer en plafond.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

MILITAIRE WONING, van algemeen belang als goed herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette 'ad hoc structuur' en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529800

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juni 2010
Kadaster deel/nr	82913/167

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A			1824

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 4 ligt vrijstaand tegen een achtergrond van hoog opgaand groen, met de daknok noord-zuid gericht, ten westen van gebouw 3, in de noordwesthoek van een ringweg rond een groot rechthoekig open terrein op het kamp 'Zeven Provinciën'. Gebouw 4 is een in 1941-1942 als 'Regelbau' tot stand gekomen militaire woning, is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van (oorspronkelijk zeven) nu vijf in een tweetal korte lineaire verbanden geplaatste, vrijwel identieke, militaire onderkomens. Het gebouw verkeert in verwaarloosde staat.

Omschrijving

Onderkelderde, eenlaagse, in ca. 50 cm dik buitenmuurwerk, tot aan rollaag met plint uitgevoerde bakstenen MILITAIRE WONING, op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met gesorteerde terrakleurige en grauwe gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels, met in beide dakschilden een kleine dakkapel met fronton. De noordelijke kopgevel / hoofdgevel heeft op maaiveldniveau lichtkokers voor de kelder en op de begane grond drie rechthoekige vensteropeningen onder rollaag, voorzien van een betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf door roeden in achten verdeelde valramen. Op zolderverdiepingniveau drie licht getoogde vensters onder hanenkam, met dubbele in vieren verdeelde draairamen. De zuidelijke kopgevel vergelijkbaar uitgevoerd, maar met twee vensters op de begane grond en hiertussen een ijzeren kokerladder naar zolderverdiepingniveau. De westelijke langsegevel heeft links een rechthoekige vensteropening onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf een door roeden in achten verdeeld valraam. Rechts een door twee kleine vensteropeningen geflankeerde, licht getoogde en een van stoep voorziene toegangsopening onder hanenkam, waarin een door roeden in achten verdeelde glasdeur en een bovenlicht met een eenvoudig, geklonken ijzeren sierstuk. De oostelijke langsegevel heeft een drietal vergelijkbare vensteropeningen. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Het interieur is vermoedelijk slechts in beperkte

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

mate gewijzigd. Geel tegelwerk. Betonnen vloer en plafond. Het gebouw is enigszins verwaarloosd en is niet toegankelijk.

Waardering

MILITAIRE WONING, van algemeen belang als goed herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette 'ad hoc structuur' en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529801

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juni 2010
Kadaster deel/nr	82913/171

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A			1836

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 5 ligt vrijstaand op een relatief onbeschutte locatie, met de daknok noord-zuid gericht, ten westen van gebouw 6, bij de zuidwesthoek van een ringweg rond een groot rechthoekig open terrein op het kamp 'Zeven Provinciën'. Gebouw 5 is een in 1941-1942 als 'Regelbau' tot stand gekomen militaire woning, is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van (oorspronkelijk zeven) nu vijf in een tweetal korte lineaire verbanden geplaatste, vrijwel identieke militaire onderkomens.

Omschrijving

Onderkelderde, eenlaagse, in ca. 50 cm dik buitenmuurwerk, tot aan rollaag met plint uitgevoerde bakstenen MILITAIRE WONING op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe en enkele rode gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels en met in de daknok twee bakstenen schoorstenen. De noordelijke kopgevel / hoofdgevel heeft op maaiveldniveau lichtkokers voor de kelder en op de begane grond links twee rechthoekige vensteropeningen onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf door roeden in achten verdeelde valramen; rechts hiervan een licht getoogde en van een stoep voorziene toegangsopening onder hanenkam, waarin een door roeden in achten verdeelde glasdeur en een bovenlicht met een eenvoudig, geklonken ijzeren sierstuk. Op zolderverdiepingniveau drie licht getoogde vensters onder hanenkam, met dubbele in vieren verdeelde draairamen. De zuidelijke kopgevel symmetrisch en vergelijkbaar, echter met twee vensters op de begane grond en daartussen een ijzeren kokerladder naar zolderverdiepingniveau. In de westelijke en de oostelijke langgevel drie respectievelijk twee rechthoekige vensteropeningen onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf een door roeden in achten verdeeld valraam. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Het interieur is in beperkte mate gewijzigd. Voor de bouwtijd karakteristieke trap, geschilderde lambrisering en geel tegelwerk. Betonnen vloer en plafond.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

MILITAIRE WONING, van algemeen belang als goed herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette 'ad hoc structuur' en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529802

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juni 2010
Kadaster deel/nr	82913/175

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A			1890

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 6 ligt vrijstaand op een relatief onbeschutte locatie, met de daknok noord-zuid gericht, ten oosten van gebouw 5, zuidelijk van een ringweg rond een groot rechthoekig open terrein op het kamp 'Zeven Provinciën'. Gebouw 6 is een in 1941-1942 als 'Regelbau' tot stand gekomen militaire woning, is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van (oorspronkelijk zeven) nu vijf in een tweetal korte lineaire verbanden geplaatste, vrijwel identieke militaire onderkomens.

Omschrijving

Onderkelderde, eenlaagse, in ca. 50 cm dik buitenmuurwerk, tot aan rollaag met plint uitgevoerde bakstenen MILITAIRE WONING op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe en enkele rode gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels en met in de daknok twee bakstenen schoorstenen. De noordelijke kopgevel / hoofdgevel heeft op maaiveldniveau lichtkokers voor de kelder en op de begane grond links twee rechthoekige vensteropeningen onder rollaag, voorzien van een betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf door roeden in achten verdeelde valramen; rechts hiervan een licht getoogde en van stoep voorziene toegangsopening onder hanenkam, waarin een door roeden in achten verdeelde glasdeur en een bovenlicht met een eenvoudig, geklonken ijzeren sierstuk. Op zolderverdiepingniveau drie licht getoogde vensters onder hanenkam, met dubbele in vieren verdeelde draairamen. De zuidelijke kopgevel symmetrisch en vergelijkbaar, echter met twee vensters op de begane grond en hiertussen ijzeren kokerladder naar zolderverdiepingniveau. In de westelijke en de oostelijke langsegevels drie respectievelijk twee rechthoekige vensteropeningen onder rollaag, voorzien van betonnen kalf, met onder het kalf dubbele in vieren verdeelde naar binnen openende houten draairamen en met groen en wit lijstmotief beschilderde plaatijzeren luiken, en boven het kalf een door roeden in achten verdeeld valraam. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Het interieur is gewijzigd. Voor de bouwtijd karakteristieke trappen en balustrade, geschilderde lambrisering en plinttegels. Betonnen vloeren en plafonds. Kelder ingericht

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met kantoor- en vergaderruimten; naar buiten versmallende dagkanten naar de lichtkokers; gemetselde put. Begane grond en zolderruimten met verlaagd plafond benut als kantoren.

Waardering

MILITAIRE WONING, van algemeen belang als goed herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette 'ad hoc structuur' en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument